Муниципальное бюджетное дошкольное образовательное учреждение «Детский сад общеразвивающего вида с приоритетным осуществлением деятельности по познавательно-речевому направлению развития воспитанников № 124 «Капитошка»

«СОГЛАСОВАНО»
Старший воспитатель МБДОУ
«Детский сад № 124 «Капитошка»
______________ Л.Х.Сагитова

«УТВЕРЖДАЮ»
Заведующий МБДОУ
«Детский сад № 124 «Капитошка»
_____________ Л.И. Ахметзянова

Введено в действие
Приказом заведующего МАДОУ
« Детский сад № 124 «Капитошка»
от « »___________ 2024г. протокол №

Рассмотрено и утверждено
на заседании педагогического совета
« Детский сад № 124 «Капитошка»
от « »___________ 2024г. протокол №

Рабочая учебная программа

По усвоению учебно-методического комплекта по обучению детей государственным языкам Республики Татарстан для детей дошкольного возраста с 2 до 7 лет

Автор:
Гатаулина Э.Н..
воспитатель по обучению детей
татарскому языку

ЭЧТӘЛЕК

I НЧЕ БҮЛЕК. Максатчанлык		
1.	Аңлатма язуы.	3
1.1	Программаның максаты һәм бурычлары	3
1.2	Программа принциплары	4
1.3	Балаларның яшь үзенчәлекләре	5
1.4	Программа үзләштерүдә көтелгән нәтиҗәләр	6
1.5	Ел ахырына үзләштерелергә тиешле сүзләр һәм белем	9
II НЧЕ БҮЛЕК. Эчтәлекле		
2.1	Комплексы - тематик планнаштыру	11
2.2	Эш төрләре һәм формалары	29
2.3	Инновацион эш	30
2.4	Татар телен үзләштерү дәрәҗәләрен билгеләү	30
2.5	Ата- аналар белән эш	31
2.6	Педагогик коллектив белән эш	32
2.7	Мәктәп белән бәйләнеш	33
III НЧЕ БҮЛЕК. Оештыру		
3.1	Программаны тормышка ашыру өчен материаль техник шартлар	34
3.2	Диагностик материаллар	41
3.3	Белем бирү эшчәнлеге челтәре	62
3.4	Әдәбият	63

I. Максатчан бүлек.

1. Аңлатма язуы.

“Татарстан Республикасы халыклары телләре турында” Татарстан Республикасы Законында һәм Татарстан Республикасында башка телләрне саклау, өйрәнү һәм үстерү буенча Татарстан Республикасы дәүләт программасында мәктәпкәчә милли белем бирү өчен кирәкле шартлар булдыру каралган. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары белән кабул ителгән 2010 – 2015 елларда мәгарифне үстерү стратегиясендә (30.12.2010, №1174) – мәктәпкәчә тәрбия һәм белем бирү учреждениеләре өчен рус телле балаларны татарчага өйрәтү программасы “Мәктәпкәчә төп гомуми белем бирү программасы структурасына Федераль дәүләт белем бирү стандарты” на нигезләнеп төзелде.

Балаларны татар теленә өйрәтүче тәрбияченең эш программасы дәүләт телләрен өйрәтүнең төп характеры комплексын билгели (мәктәпкәчә белем бирүдә күләм һәм планнаштырылган нәтиҗә максатчан ориентлар төрендә).

Федераль җирлегендә:

- 29.12.2012елдан № 273-ФЗ « Россия Федерациясенең белем бирү турында» Федераль законы;
- Мәктәпкәчә мәгарифнең Федераль дәүләт белем стандарты (Россия Федерациясе Мәгариф һәм фән министрлыгының 2013елның 17 октябрендә 1155 нче номерлы боерык нигезендә расланган);
- СанПиН 2.4.1.3049-13 « Мәктәпкәчә мәгариф оешмаларының эш шартларын, режимын оештыру буенча санитар-эпидемиологик таләпләр” раслау турында Россия Федерациясе баш дәүләт табибы 2013 ел 15 май 26 нчы номырлы боерыгы;
- “Мәктәпкәчә мәгарифнең белем бирү эшчәнлеген төп гомуми белем бирү программалары нигезендә оештыру һәм тормышка ашыру” (Россия Федерациясе Мәгариф һәм фән министрлыгының 2013 ел 30 август1014 нче номерлы боергы);

Төбәк җирлегендә:

- ТатарстанРеспубликасының 2013ел 22 июль 68-ЗРТ номерлы «Белем бирү турында» Законы;
- ТатарстанРеспубликасының “ТатарстанРеспубликасында ТатарстанРеспубликасының дәүләт телләре һәм башка телләр турында” Законы;

Мәктәпкәчә белем учреждениесе җирлегендә:

- МБМББУ Уставы;
- МБМББУнең төп белем бирү программасы турында нигезләмәсе;

Эш программасы өч бүлектән (максатчанлык, эчтәлекле, оештыру) тора, белем бирү өлкәләре буенча куелган бурычларны күздә тота. Эш программасы шушы законнарга туры китереп эшкәртелгән.

1.1. Программаның максаты һәм бурычлары.

Укыту - методик комплектларның **максаты** – балаларга әйләнә - тирәдәге предметлар турында тулырак мәгълүмат бирү, аларны мөстәкыйль аралашуга әзерләү.

Бурычлары:

1. Сөйләмне аралашу чарасы буларак камилләштерү, файдалана белү күнекмәләренә өйрәтү.
2. Мөстәкыйль фикер йөртергә, җавап бирергә күнектерү, балада үзенең сөйләме белән кызыксыну һәм сизгерлек уяту.
3. Сөйләм әдәбе (сорау, гозер, мөрәҗәгать итү, рәхмәт белдерү, исәнләшү, саубуллашу) кагыйдәләрен камилләштерү.

Темалар бер-берсенә бәйләнешле итеп, балаларның яшь үзенчәлекләрен искә алып сайланды. Белем бирү эшчәнлекләренең темасы катлауландырылып, кабатлана бара, алар баланың сөйләм телен камилләштерү максатын күздә тотып төзелде.

Программа 4 яшьтән 7 яшькә кадәр булган рус телле балаларның татарча аралашырга өйрәтү эшчәнлекләренең эчтәлеген чагылдыра. Программа мәктәпкәчә яшьтәге баланың үсеш закончалыкларына, шәхси һәм эшлекле якын килү турындагы фундаменталь тикшеренүләргә, тел өйрәтү процессында методик стандарт итеп кабул ителгән коммуникатив технология принципларына (Л. С. Выготский, П. Я. Гальперин, В. В. Давыдов, Е. А. Пассов) чагылыш тапкан фәнни тикшеренүләргә, гамәли эшкәртмәләр һәм методик киңәшләргә, мәктәпкәчә мәгариф системасы эшчәнлеген ачыклаучы норматив хокукый актлар, нигезләмәләренә көйләнгән.

Программаның белем бирү өлкәләре:

1. **Физик үсеш** – физкультура, сәламәтләндерү эшләре: ял минутлары, хәрәкәтле уеннар, эшчәнлекне сәламәтләкне саклауга якын килеп оештыру (эшчәнлекнең барышының төрлелеге).
2. **Социаль коммуникатив үсеш** – балаларны әйләнә – тирә мөхит белән таныштыру (үзе, гаиләсе, бакча, шәһәре, республика, төрле милләтләр, һөнәр ияләре, балалар язучылары), сюжетлы – рольле уеннар.
3. **Танып –белү үсеш -** балаларның ел фасыллары, табигать күренешләре турында белемнәрен киңәйтү, тасфирлау хикияләре төзергә өйрәтү, дидактик уеннар.
4. **Сөйләм үстерү үсеш** – сүзле уеннар**,** дидактик уеннар,сүзлек өстендә эш, өйрәнелгән эчтәлек нигезендә әңгәмәдәшең белән контакт урнаштыра, сорау куя, җавап бирә, кире кага, раслый белү; программада күрсәтелгән темалар буенча тәрбиячененң сорауларына җавап бирү һәм сораулар куя белү; үстерешле диалоглар төзү, әңгәмәдә катнаша алу; терәк схемалар кулланып, ситуация буенча әңгәмә кора белү.
5. **Нәфис – нәфасәти үсеш** – җырлы – биюле уеннар, халык бәйрәмнәре, экиятләрне сәхнәләштерү, халык аваз иҗатын өйрәтү.

1.2. Программаның принциплары.

Коммуникативлылык принцибы – балаларны татар телен аралашу чарасы буларак куллануга әзерләүгә корылган. Телне фән буларак түгел, ә аралашу чарасы буларак өйрәтү.

Интеграция һәм дифференциация принцибы – һәр сөйләм төренең үз үзәнчәлеген исәпкә алу, тәрбияче сөйләмен техник чаралар ярдәмендә (аудио-, видеоязмада) тыңлау (аудирование), тел үзәнчәлекләрен төрле күнегүләрдә бирү, балаларның диалогик сөйләмен үстерү;

Күрсәтмәлелекпринцибы – тел өйрәтүне көндәлек тормыштагы һәр төрле эшчәнлеккә бәйле рәвештә, аларның тирә-юньне танып белүенең төп чарасы булып торган уен аша үткәрү;

Тел өйрәтү, тәрбия һәм үстерү бурычларының бер-берсе белән тыгыз бәйләнештә тормышка ашыру принцибы;

Барлык белем бирү өлкәләрен берләштерү (интегральләштерү) принцибы:аралашу, танып-белү, социальләштерү, физик культура, сәламәтлек, хезмәт, иминлек, матур әдәбият, иҗади сәнгать, музыка.

Дәвамчанлык принцибы – балалар бакчасы һәм башлангыч мәктәптә эзлеклелекне күздә тоту;

Белем бирүне комплекслы-тематик принципкакорып оештыру;

Белем бирү эшчәнлегенең мотивлашкан булу принцибы - бала материалны үзе өчен кызык булганда, үзенең шәхси ихтыяҗларына туры килгәндә генә кабул итә һәм фикерли башлый. Телне өйрәтү процессында экияти сюжетлар карау, кызыклы таныш геройлар (Акбай, Мияу) белән очрашу, уен элементларын куллану – тел материалын өйрәнүнең мотивлашкан булуын тәэмин итә. Телне аралашу, уен ситуацияләренә бәйләп өйрәнгәндә, балалар тел өйрәнүнең практик әһәмиятен тоялар, эмоциональ күтәренкелек туа һәм алар тел материалын бик теләп үзләштерәләр.

Белем бирү эшчәнлегенең дидактик принцибы - гадидән катлаулыга таба бару. ***Индивидуальләштерү принцибы*** - тел өйрәткәндә социаль шәхес сыйфатларын үстерүне күздә тоту.Балаларның яшь үзәнчәлекләрен исәпкә алу.

Татар телен өйрәтүдә кулланыла торган чаралар.

1. Эшчәнлек эшкәртмәләре, диагностик материаллар.
2. Тавышлы күрсәтмәлелек (һәр проект өчен аудиоязмалар, анимацион сюжетлар, мультфильмнар).
3. Картиналы һәм картиналы-дидактик күрсәтмәлелек(таратма һәм күрсәтмә рәсемнәр, җырлы-биюле уеннар, театр эшчәнлеге өчен материаллар.
4. Символик, график күрсәтмәлелек (пиктограммалар).
5. Күләмле күрсәтмәлелек (макетлар, муляжлар, уенчыклар)
6. Интерактив уеннар.
7. Эш дәфтәрләре.

1.3. Балаларның яшь үзенчәлекләре

Яшь төркемнәренең эшчәнлек күләме.

Төркемнәр №	**Яшь төркеме**	**Эшчәнлек саны**	**Искәрмә**
1төркем	**Икенче кечкенәләр 3-4 яшь**	**2**	**рус**
2төркем	**Икенче кечкенәләр 3-4 яшь**	**2**	**рус**
3төркем	**Зурлар 5-6яшь**	**2**	**рус**
4төркем	**Зурлар 5-6яшь**	**2**	**тат**
5төркем	**Зурлар 5-6яшь**	**2**	**тат**
6төркем	**Зурлар 5-6яшь**	**2**	**рус**
7төркем	**Мәктәпкә әзерлек 6-7яшь**	**2**	**рус**
8төркем	**Мәктәпкә әзерлек 6-7яшь**	**2**	**рус**
9төркем	**Мәктәпкә әзерлек 6-7яшь**	**3**	**тат**
10 төркем	**Зурлар 5-6яшь**	**3**	**рус**
11 төркем	**Зурлар 5-6яшь**	**3**	**рус**
12 төркем	**Уртанчылар 4-5яшь**	**3**	**рус**

1.2. Программа үзләштерүдә көтелгән нәтиҗәләр

Уртанчылар төркеме(4-5 яшь)“Минем өем” проекты

Белем бирү эшчәнлегенең бурычлары

1.Тирә- юнь күзаллавын киңәйтә барып, иң якын кешеләре, уенчыклар, ашамлыклархисабына сүз байлыгын арттыру.

2.Өлкәннәр кушкан катлаулы булмаган биремнәрне аңлап, үти белүләренә ирешү.

3.Тәрбияче әйткән сүзләрне, кыска фразаларны кабатлап әйтә белүләренә ирешү.

4.Үз исемен дөрес әйтә, исәнләшә, саубуллаша, рәхмәт әйтә белү күнекмәләрен үстерү.

5.Куелган сорауларны аңлап, сөйләмдә 2-3 сүз белән җавап кайтару күнекмәләрен үстерү.

Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеге

Лексик минимум – якынча 62 сүз.

“Минем өем” проекты темалары (“Гаилә”,“Ашамлыклар”,“Уенчыклар”,“Саннар”) буенча бирелгән лексиканы төрле ситуацияләрдә ишетеп аңлап куллана белергә өйрәтү, сөйләм күнекмәләрен булдыру.

Аларның тирә-юнь күзаллавын киңәйтә бару, югарыда күрсәтелгән темага караган сүзләр хисабына балаларның сүз байлыгын арттыру өстендә эшләү, аларда татар телендә сөйләшә башлау теләге уяту.

Актив үзләштерүләренә ирешү өчен әйбер исемнәренең мәгънәсен аңлату һәм аларны дөрес әйтү күнегүләре эшләү. Иң якын кешеләр (*әти, әни, бабай, әби, малай, кыз)*, яраткан уенчыклар (*туп, машина, курчак, эт, песи куян, аю),* ашамлыклар *(алма, ипи, сөт, чәй)* һәмсаннар *(бер, ике, өч, дүрт, биш)* хисабына сүзлекне баету һәм активлаштыру. Өйрәнгән сүзләрне аерым, күмәк, тәрбияче ярдәмендә кабатлый белү күнекмәләрен булдыру. *Алма бир. Мә, алма*.

Бу кем? Бу нәрсә? сорауларын аңлап җавап бирергә өйрәтү.

-*Бу кем? – Бу әти.*

-*Бу нәрсә? – Бу туп.*

Нинди? соравын аңларга, дөрес җавап бирергә өйрәтү.

-*Туп нинди? – Кечкенә.*

-*Машина нинди? – Матур.*

Әйбернең билгесен ачыклау максаты белән куела торган сорауларны аңларга һәм сөйләмдә җавап кайтарырга өйрәтү. (Зур, матур, кечкенә, чиста, әйбәт, пычрак, тәмле).

-*Бу нәрсә? – Бу туп.*

-*Туп нинди? – Туп пычрак (зур, матур, кечкенә, чиста, әйбәт).*

Тәрбияче әйткән сүзләрне, кыска фразаларны балаларның кабатлап әйтә белүләренә ирешү өстендә эшләү. Аларның өлкәннәр кушкан катлаулы булмаган боремнәрне аңлап, үти белүләренә ирешү *(мә, бир, утыр, аша, эч, уйна, ю, ал).*

-*Мә, куян. – Бир куян.*

Тәрбияче әйткән билге буенча предметны табу, күрсәтә белергә өйрәтү.

Зур машина ал. Тәмле алма бир.

Үз исемен дөрес әйтә, исәнләшә, саубуллаша белергә өйрәтү, сүзләрне дөрес, урынлы куллану.

Исәнме. – Исәнмесез. Сау бул. – Сау булыгыз. Мин кыз. - Мин Оля. Мин малай - Мин Коля.

Таныш предметларның исемнәрен ныгыту, куелган сораугa раслаучы, инкарь итүче сүзләрне *(әйе, юк)* дөрес кулланырга өйрәтү

Син Коля? – Әйе.

Син кыз? – Юк, мин малай.

Мин, син алмашлыкларын аңларга һәм урынлы кулланырга өйрәтү.

Син кем? – Мин Коля.

Кечкенә күләмле шигырьләр, җырлар өйрәтү.

Белем бирү эшчәнлегенең нәтиҗәләре

Ирешелгән нәтиҗәләр:

Өлкәннәр кушкан катлаулы булмаган боремнәрне аңлап, үти белә.

Тәрбияче әйткән сүзләрне, кыска фразаларны кабатлап әйтә белә.

Үз исемен дөрес әйтә, исәнләшә, саубуллаша, рәхмәт әйтә белә.

Куелган сорауларны аңлап, сөйләмдә 2-3 сүз белән җавап кайтара белә.

Бер-берсе һәм өлкәннәр белән 62 сүз кулланып татар телендә аралаша.

Бирелгән лексиканы төрле ситуацияләрдә ишетеп аңлап куллана белә, сөйләм күнекмәләре бар.

Татар телендә сөйләшү теләге бар.

Әйбер исемнәренең мәгънәсен аңлый һәм аларны дөрес әйтә белә.

Гаилә, уенчыклар, ашамлыкларһәмсаннар хисабына сүз байлыгы бар.

Өйрәнгән сүзләрне аерым, күмәк, тәрбияче ярдәмендә кабатлый белә.

Бу кем? Бу нәрсә? сорауларын аңлап, җавап бирә.

Әйбернең билгесен ачыклау максаты белән куела торган сорауны аңлый һәм сөйләмдә җавап кайтара белә.

Тәрбияче әйткән сүзләрне, кыска фразаларны кабатлап әйтә. Өлкәннәр кушкан катлаулы булмаган боремнәрне аңлап үти.

Тәрбияче әйткән билге буенча предметны таба, күрсәтә белә.

Үз исемен дөрес әйтә, исәнләшә, саубуллаша белә, сүзләрне дөрес, урынлы куллана.
Куелган сорауга раслаучы, инкарь итүче сүзләрне дөрес кулланана белә.
Мин, син алмашлыкларын аңлый һәм урынлы куллана.
Кечкенә күләмле шигырьләр, җырлар белә.

Тәрбияче һәм ата- аналар белән берлектә ирешергә кирәк нәтиҗәләр:
Сүз байлыгы аз.
Бирелгән лексиканы ишетеп аңлый, куллана белми.
Сорауларны аңлый, җавап бирә алмый.
Мин, син алмашлыкларын урынлы куллана белми.

Зурлар төркеме (5-6 яшь)
"Уйный – уйный үсәбез" проекты

Белем бирү эшчәнлегенең бурычлары

1. Тирә- юнь күзаллавын киңәйтә барып, яшелчәләр, савыт-сабалар, киемнәр, өй җиһазлары, ашамлыклар темасына кергән сүзләр хисабына сүз байлыгын арттыру.
2. Гади сорауларны аңлап җавап бирү, мөрәҗәгать итә белүләренә ирешү.
3. Үзара һәм зурлар белән көндәлек тормышта татарча аралашуга чыгуларына ирешү.
4. Сөйләм күнекмәләрен үстерешле диалогларда, уеннарда, ситуатив күнегүләрдә камилләштерү.
5. Боерык фигыльләрне сөйләмдә аңлап дөрес куллана белү күнекмәләрен үстерү.

Белем бирү эшчәнлегенең эчтәлеге

Лексик минимум – якынча 45 сүз.
"Уйный-уйный үсәбез" проекты темалары ("Гаилә", "Ашамлыклар", "Уенчыклар", "Саннар" , "Яшелчәләр", "Савыт-саба", "Киемнәр", "Шәхси гигиена", "Өй җиһазлары", "Бәйрәмнәр") буенча бирелгән лексиканы төрле эшчәнлектә (уен, аралашу, музыка, хезмәт, хәрәкәт) ишетеп аңлап куллана белергә өйрәтү, сөйләм күнекмәләрен булдыру.
Яңа сүзләр хисабына баланың сөйләмен баету, тулыландыру. (*Кишер, суган, бәрәңге, кыяр, кәбестә, аш, ботка, кашык, тәлинкә,чынаяк, күлмәк, чалбар, бит, кул, өстәл урындык, карават, баллы, ничә, нинди, алты, җиде, сигез, тугыз, ун, кызыл, сары, яшел, зәңгәр, нәрсә кирәк, юа, ки, сал, йокла, хәерле көн, яратам, бар).*
Санау күнекмәләрен ныгыту, сөйләмдә камилләштерү.
Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә? соравын аңлап, мөстәкыйль рәвештә сорау куя һәм дөрес җавап бирә белергә өйрәтү.
Раслаучы һәм инкарь итүче сүзләрне ныгыту, урынлы куллану. *(Әйе, юк)*
Исем + сыйфат конструкциясен сөйләмдә активлаштыру.
- *Бу кызыл тәлинкә.*
"Минем өем" проекты буенча өйрәнелгән боерык фигыльләрне ныгыту *(аша, эч, утыр, ю, уйна, йокла)*, яңа боерык фигыльләрне *(ки, сал)* сөйләмдә аңлап дөрес куллана белергә өйрәтү, активлаштыру.
Алган белемнәрен, сөйләм күнекмәләрен үстерешле диалогларда, уеннарда, ситуатив күнегүләрдә камилләштерү.

Белем бирү эшчәнлегенең нәтиҗәләре

Ирешелгән нәтиҗәләр:
"Уйный-уйный үсәбез" проекты темалары ("Гаилә", "Ашамлыклар", "Уенчыклар", "Саннар" , "Яшелчәләр", "Савыт-саба", "Киемнәр", "Шәхси гигиена", "Өй җиһазлары", "Бәйрәмнәр") буенча бирелгән лексиканы төрле эшчәнлектә (уен, аралашу, музыка, хезмәт, хәрәкәт) ишетеп аңлап куллана белә, сөйләм күнекмәләре бар.
Яңа сүзләр хисабына сүз байлыгы бар.

Санау күнекмәләре бар, сөйләмдә куллана белә.
Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә? соравын аңлап, мөстәкыйль рәвештә сорау куя һәм дөрес җавап бирә.
Раслаучы һәм инкарь итүче сүзләрне аңлый, урынлы куллана.
Исем + сыйфат конструкциясен сөйләмдә дөрес куллана.
Боерык фигыльләрнесөйләмдә аңлап дөрес куллана белә.
Алган белемнәрен, сөйләм күнекмәләрен үстерешле диалогларда, уеннарда, ситуатив күнегүләрдә куллана белә.

Тәрбияче һәм ата- аналар белән берлектә ирешергә кирәк нәтиҗәләр:
Сүз байлыгы аз.
Бирелгән лексиканы ишетеп аңлый, куллана белми.
Сорауларны аңлый, мөстәкыйль рәвештә сорау куя белми.
Сөйләм күнекмәләрен үстерешле диалогларда, уеннарда, ситуатив күнегүләрдә куллана алмый.

1.3. Ел ахырына үзләштерелергә тиешле сүзләр һәм белем

Мәктәпкәчә яшьтәге балаларның яшь үзенчәлекләре буенча сүзлек запасы күләме 167 сүз. Яңа УМК балаларның көнкүрешкә, табигатькә, җәмгыятькә кагылышлы сүзләр исәбенә сөйләмнәрен баетырга, сүз һәм сүзтезмәләрне төрле ситуацияләрдә кулланышка кертергә ярдәм итә.

№ п/п	Яшь аралыгы	Актив (пассив) сүзләр	Сүзләр саны
1.	4-5 яшь	**Актив сүзләр:** әти, әни, кыз, малай, мин, исәнмесез, сау булыгыз, исәнме, эт, песи, әйе, юк, сау бул, әби, бабай, әйбәт, ипи, алма, сөт, чәй, рәхмәт, мә, тәмле, кил монда, утыр, бир, аша, эч, туп, зур, кечкенә, матур, курчак, куян, аю, хәлләр ничек, уйна, пычрак, чиста, ю, бер, ике, өч, дүрт, биш. (49 сүз) **Пассив сүзләр:** утырыгыз, бу кем?, кем юк?, син кем?, кем анда?, басыгыз, ал, ничә? нинди? (13 сүз)	**62 сүз**
2.	5-6 яшь	**Актив сүзләр:** кишер, нинди, баллы, ничә, суган, бәрәңге, алты, җиде, сигез, тугыз, ун, кыяр, кәбестә, кызыл, сары, яшел, кирәк, юа, нәрсә кирәк, аш, ботка, кашык, тәлинкә, чынаяк, зәңгәр, күлмәк, чалбар, ки, сал, йокла, бит, кул, өстәл, урындык, карават, яратам, бар (38 сүз) **Пассив сүзләр:** бу нәрсә?, хәерле көн, нәрсә бар? күп (7 сүз)	**45 сүз**

Бүгенче көндә балаларны татар теленә өйрәткәндә эш дәфтәрләре, аудиоматериаллар, анимацион күренешләрне кулланып эшләү нәтиҗәле булыр дип уйлыйбыз. Бу эш төрлере балалар өчен бик аңлаешлы һәм кызыклы, шулай булгач, ул безгә алга таба өйрәнелгән материалны үзләштерүдә, сүз байлыгын арттыруда, аралашуга чыгуда бик отышлы.

Программанның ана теле үзләштерү максаты һәм бурычлары
Максат: Балаларга туган телне өйрәтү, сөйләм үстерү, әдәби телдә сөйләшү күнекмәләре булдыру.
Бурычлаы:
- Балаларны ана телендә дөрес һәм яхшы итеп сөйләшергә өйрәтү;
- Тел системасының фонетик, лексик, грамматик төзелеше дәрәҗәләрен формалаштыру;
- Бәйләнешле сөйләм үстерү;
- Тел һәм сөйләм күренешләрен аңлау сәләте булдыру.

Программаның принциплары:

- ***Күрсәтмәлелек принцибы;***
- ***Тәрбияләү;***
- ***Фәннилек;***
- ***Эзлеклелек;***
- ***Системалылык;***
- ***Аңлаешлылык;***
- ***Гуманлылык;***

Белем бирү эшчәнлеге нәтиҗәләре:

"Туган телдә сөйләшәбез" методик кулланмасы балаларга телебезнең матурлыгын, байлыгын аңларга, аны сиземләргә, үзләрендә күркәм сыйфатлар булдырырга, тел хәзинәсен, тирәнтен аңларга, кеше өчен газиз булган туган җиргә, туган телебезгә мәхәббәт, эти – әниләргә, өлкәннәргә карата хөрмәт – итәгать тәрбияләргә, үзләрендә хезмәт сөю, тыйнаклык, шәфкатьлелек кебек күркәм сыйфатлар булдырырга ярдәм итәр.

II. Эчтәлекле бүлек.

2.1 Комплекслы -тематик план

УРТАНЧЫЛАР ТӨРКЕМЕ «МИНЕМ ӨЕМ»ПРОЕКТЫ БУЕНЧА ТЕМАТИК ПЛАН
Проектның эчтәлеге түбәндәге темалардан тора:

- гаилә
- ашамлыклар
- уенчыклар
- саннар

Атна дәвамында 20 шәр минутлык 3 эшчәнлек оештырыла

АКТИВ СҮЗЛӘР	**СӨЙЛӘМ ҮРНӘГЕ**	**АУДИОЯЗМА ЭШ ДӘФТӘРЕ МУЛЬТФИЛЬМ**
ГАИЛӘ – 18 СӘГАТЬ (1-18)		
эти әни малай кыз мин исәнмесез сау булыгыз исәнме эт песи	-Бу кем? -Әти (әни, бабай, әби, кыз, малай). -Кем юк? -Әти (әни, бабай, әби, малай, кыз). -Исәнмесез. -Син кем? -Мин Коля (Оля). -Мин малай. -Сау булыгыз! -Исәнме, әни (эти, бабай, әби, кыз, малай, Мияу, Акбай). -Сау бул, әни (эти, бабай, әби, кыз, малай). -Кем анда? -Мин песи. Мин Мияу. -Кил монда. -Мин эт. Мин Акбай. -Кил монда. -Син Коля? -Әйе, Коля. -Син малай (кыз)?	Аудиоязма №1-23 Дәфтәрдә эш №1-4 Мультфильмнар: 1. "Әйдәгез, дуслашыйк" 2. "Качышлы уйныйбыз" 3. "Шалкан"

әйе юк сау бул әби бабай әйбәт	-Әйе (юк). -Әти? (әни, бабай, әби, кыз, малай). -Әйе. -Әни? (әти, бабай, әби, кыз, малай). -Юк. -Малай? -Юк, кыз. -Кыз? -Әйе, кыз. -Хәлләр ничек? -Әйбәт.	
АШАМЛЫКЛАР – 12 СӘГАТЬ (19-30)		
ипи алма сөт чәй мә рәхмәт тәмле кил монда утыр аша эч	-Мә, ипи (алма, сөт, чәй). -Рәхмәт, әби. -Коля, мә ипи (алма, сөт, чәй). -Рәхмәт. -Мияу, кил монда. Утыр. (Акбай, Коля, Оля) Оля, кил монда. Мә ипи (алма, сөт, чәй). Ипи (алма, сөт, чәй) тәмле (ме)? -Ипи (алма, сөт, чәй) тәмле. Рәхмәт. -Мә, тәмле алма (ипи). -Мә, ипи (алма) аша. -Мә, сөт (чәй) эч.	Аудиоязма №24-39 Дәфтәрдә эш №5-10 Мультфильмнар: 1.“Тәмле” кибетендә” 2. “Азат кунак чакыра”
УЕНЧЫКЛАР – 18 СӘГАТЬ (31-48)		
бир туп зур кечкенә матур курчак куян аю	- Бу нәрсә? - Туп (курчак, куян, аю). -Курчак (туп, куян, аю) бир. -Мә, курчак (туп, куян, аю). -Бу нәрсә? -Аю (курчак, куян, туп). -Аю (курчак, куян, туп) нинди? -Аю (курчак, куян, туп) зур (матур, кечкенә, әйбәт). - Аю (курчак, куян, туп) нинди? - Аю (курчак, куян, туп) зур (кечкенә, матур, әйбәт). -Аю (курчак, куян, туп)? -Әйе. -Курчак (аю, куян, туп)? -Юк. -Бу нәрсә? -Аю (курчак, куян, туп). -Мә, аю (курчак, куян, туп). Уйна. -Коля, кил монда. Уйна. -Оля, кил монда. Уйна. - Аю (курчак, куян, туп) бир. - Аю (курчак, куян, туп) нинди? - Аю (курчак, куян, туп) зур. - Аю (курчак, куян, туп) кечкенә. - Мә, зур аю (курчак, куян, туп). - Мә, кечкенә аю (курчак, куян, туп).	Аудиоязма №40-53 Дәфтәрдә эш №11-13 Мультфильмнар: 1. “Паркка сәяхәт” 2. “Уенчыклар үпкәләгән” 3. “Күңелле уеннар” 4. “Акбай һәм Мияу мажаралары”

хәлләр ничек? уйна пычрак чиста ю	-Аю (курчак, куян), кил монда. Аша (утыр, эч, уйна). -Коля (Оля),аю (курчак, куян, туп)ю. -Туп (курчак, куян, аю) нинди? -Туп (курчак, куян, аю) пычрак (чиста). -Туп ю. - Туп чиста? - Юк, туп пычрак. (Әйе, туп чиста). Ю, ю, ю – туп (курчак, аю, куян) ю.	
САННАР - 6 СӘГАТЬ (49-54)		
бер ике өч дүрт биш	-Ничә? -Бер (ике, өч, дүрт, биш) алма. -Ничә малай? -Бер (ике, өч, дүрт, биш) малай. -Ничә кыз? -Бер (ике, өч, дүрт, биш) кыз. -Өч? -Юк. -Ике? -Әйе. -Ничә аю (туп, курчак, куян)? -Бер (ике, өч, дүрт, биш) аю.	Аудиоязма №54-60 Дәфтәрдә эш №14 Мультфильм: 1.“Уйный-уйный саныйбыз”
КАБАТЛАУ - 6 СӘГАТЬ (55-60)		
		Аудиоязма №61-64 Дәфтәрдә эш №16-17 Мультфильм: 1. “Күңелле ял итәбез”

2.1 Комплекслы -тематик план

«УЙНЫЙ-УЙНЫЙ ҮСӘБЕЗ»ПРОЕКТЫ БУЕНЧА ТЕМАТИК ПЛАН

(ЗУРЛАР ТӨРКЕМЕ)

АКТИВ СҮЗЛӘР	**СӨЙЛӘМ ҮРНӘГЕ**	**АУДИОЯЗМА ЭШ ДӘФТӘРЕ АНИМАЦИОН СЮЖЕТ**
КАБАТЛАУ – 3 СӘГАТЬ (1-3)		
	“Минем өем” проекты буенча	Аудиоязма №1 Дәфтәрдә эш №1 Мультфильм: 1. “Шалкан”
ЯШЕЛЧӘЛӘР – 21 СӘГАТЬ (4-24)		

кишер баллы ничә суган бәрәңге кыяр кәбестә нинди алты җиде сигез тугыз ун	-Бу нәрсә? -Кишер. -Мә, кишер. -Нинди кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр)? -Зур (кечкенә) кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр) -Мә, зур (кечкенә) кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр) -Рәхмәт. -Зур кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр) -Кечкенә кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр) -Чиста кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр) -Пычрак кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр) -Кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр) нинди? -Кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр) тәмле, зур (кечкенә), матур, чиста (пычрак) Кишер баллы. Алма баллы. -Мә кишер(алма), аша. Баллы? -Әйе, баллы. Рәхмәт. -Ничә кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр)? Сана. -Ике (1-10) кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр) -Оля, кил монда. Мә, ике (1-10) кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр) -Ике (1-10) кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр) -Оля, кыяр (суган, бәрәңге, кәбестә, кишер) бир. -Мә, кыяр (суган, бәрәңге, кәбестә,кишер). -Рәхмәт. -Коля, (1-10) кәбестә (суган, бәрәңге, кишер, кыяр) бир. -Мә, (1-10) кәбестә (суган, бәрәңге, кишер, кыяр). -Сау бул, Коля.	Аудиоязма №2-24 Дәфтәрдә эш №2-6 Мультфильмнар: 1.“Баллы кишер” 2. “Уйный-уйный эшлибез” 3. “Юл маҗаралары” 4. “Кем эшләми, шул ашамый”

кызыл сары яшел нәрсә кирәк? юа	-Ничә кыяр (суган, бәрәңге, кәбестә, кишер)? -Бер (1-10) кыяр (суган, бәрәңге, кәбестә, кишер). -Кыяр (суган, бәрәңге, кәбестә, кишер) пычрак. -Бу туп. -Туп (алма) нинди? -Туп (алма) сары (кызыл, яшел) -Нинди туп (алма) юк? -Кызыл (сары, яшел) туп (алма) юк. -Кишер (суган, бәрәңге, кәбестә, кыяр) кирәк? -Кирәк. -Коля, нәрсә кирәк? -Кыяр (суган, кишер, бәрәңге, кәбестә) кирәк. -Нинди кыяр? -Яшел (тәмле, чиста) кыяр. -Кыяр (суган, кишер, бәрәңге, кәбестә) пычрак. -Мә, кыяр (суган, кишер, бәрәңге, кәбестә) ю. -Оля кыяр (суган, кишер, бәрәңге, кәбестә) юа.	
АШАМЛЫКЛАР – 6 СӘГАТЬ (25-30)		
аш ботка	тәмле аш (ботка, сөт, ипи, чәй) -Нәрсә кирәк? -Аш (ботка, сөт, ипи, чәй, кишер, кәбестә, кыяр, бәрәңге) кирәк. -Нинди аш (ботка, сөт, ипи, чәй, кишер, кәбестә, кыяр, бәрәңге)? -Тәмле аш (ботка, сөт, ипи, чәй, кишер, кәбестә, кыяр, бәрәңге). -Мә, аш (ботка, сөт, ипи, чәй, кишер, кәбестә, кыяр, бәрәңге) аша (эч). -Рәхмәт. Аш (ботка, сөт, ипи, чәй, кишер, кәбестә, кыяр, бәрәңге) тәмле.	Аудиоязма №25-29 Дәфтәрдә эш №7, 8 Мультфильм: 1.“Аш бүлмәсе”
САВЫТ-САБА - 6 СӘГАТЬ (31-36)		
кашык тәлинкә	-Кашык (тәлинкә, чынаяк) бир. -Нинди кашык (тәлинкә, чынаяк)?	Аудиоязма №30-37 Дәфтәрдә эш №9, 10

чынаяк зәңгәр	-Зур (кечкенә, сары, яшел, кызыл, зәңгәр). -Ничә кашык (тәлинкә, чынаяк)? -(1-10 га) кашык (тәлинкә, чынаяк). -Мә, (1-10) кашык(тәлинкә, чынаяк). -Мә, кызыл (сары, яшел, зәңгәр). чынаяк (тәлинкә, чынаяк).	Мультфильм: 1. “Өч аю” 2. “Чисталыкта - матурлык”
КИЕМНӘР - 6 СӘГАТЬ (37-42)		
күлмәк чалбар ки сал йокла	яшел (кызыл, сары, зәңгәр) күлмәк (чалбар). чиста күлмәк (чалбар). матур күлмәк (чалбар). күлмәк (чалбар) юк. -Оля, күлмәк (чалбар) бир. -Нинди күлмәк (чалбар)? -Сары (кызыл, яшел, зәңгәр) күлмәк (чалбар). -Ничә күлмәк (чалбар)? -Бер (1-10) күлмәк (чалбар). -Курчак, чалбар (күлмәк) ки (сал). -Оля, чалбар (күлмәк) бир. -Мә, чалбар (күлмәк). -Рәхмәт. Курчак, мә, чалбар (күлмәк) ки (сал). -Курчак, йокла.	Аудиоязма №38-43 Дәфтәрдә эш №11, 12 Мультфильм: 1.“Киемнәр кибетендә” 2. “Шаян уенчыклар”
ШӘХСИ ГИГИЕНА – 3 СӘГАТЬ (43-45)		
бит кул хәерле көн	-Хәерле көн. -Мә су, бит (кул) ю. -Бит (кул) чиста. -Бит (кул) чиста. -Әйе, бит (кул) чиста.	Аудиоязма № 43, 44-48 Эш дәфтәре №13, 14 Мультфильм 1.“Ни өчен киемнәр югалган?”
ӨЙ ҖИҺАЗЛАРЫ – 3 СӘГАТЬ (46-48)		
өстәл урындык карават	-Зур (кечкенә) урындык (өстәл, карават). -Зур аю, мә зур карават (өстәл, урындык). -Кечкенә аю, мә кечкенә карават (өстәл, урындык). -Нәрсә кирәк? -Карават (өстәл, урындык) кирәк. -Нинди карават? -Зур (кечкенә, сары, яшел, зәңгәр) карават.	Аудиоязма № 49 Эш дәфтәре №15 Мультфильм: 1.“Маша һәм өч аю”

<table>
<tr><td></td><td>-Мә, зур караватт.
-Рәхмәт.</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="3">БӘЙРӘМ “ТУГАН КӨН” – 9 СӘГАТЬ (49-57)</td></tr>
<tr><td>яратам

бар</td><td>-Мин алма (ипи, сөт, чәй, ботка, аш, кыяр, кәбестә, бәрәңге, кишер) яратам.

-Мин Коля(ны) (Оля(ны) яратам.

-Мин курчак(ны) (аю(ны), песи(не), эт(не), куян(ны) яратам.

-Нәрсә бар?
-Туп (курчак) бар.
-Нәрсә юк?
-Туп (курчак) юк.
“Бар”, “Юк” сүзләрен кулланып “Гаилә”, “Яшелчә” “Уенчыклар” темаларын кабатлау.
Диалогларны кабатлау.
“Кибетле” уеннары.</td><td>Аудиоязма №50-60

Эш дәфтәре №16-19

Мультфильм:
1. “Туган көн”
2. ”Кем нәрсә ярата?”</td></tr>
<tr><td colspan="3">БӘЙРӘМ “САБАНТУЙ”- 3 СӘГАТЬ (58-60)</td></tr>
<tr><td></td><td>Ел дәвамында өйрәнелгән сүзләр, сөйләм үрнәге кулланыла.
“Гаилә”, “Яшелчә”, “Уенчыклар” темаларын кабатлау.
“Кибетле” уеннары.</td><td>Аудиоязма №61-63

Мультфильм:
1.“Сабантуй бәйрәме”</td></tr>
</table>

“Туган телдә сөйләшәбез” программасы
Комплекслы тематик план
Икенче кечкенәләр төркеме (3-4 яшь)

№	Проект темалары	Эшчәнлек төрләре	Эшчәнлек саны
1.	**Исәнме, балалар бакчасы**	Танышу Өйдә кем яши? Мин малай, мин кыз Мияу белән танышу Әйдәгез танышыйк Әйдә дуслашыйк	1 1 1 1 1 1
2.	**Уенчыклар**	Минем яраткан уенчыкларым Минем яраткан уенчыкларым Каруселгә сәяхәт Без уйнарга яратабыз Йомшак уенчык карау Туп Туган көн Мияу кунакка килгән Уенчыклар кибете	1 1 1 1 1 1 1 1 1
3.	**Көз**	Алтын көз Көз килде Аваз культурасы, Ө авазы Куян үстергән кишер һәм помидор Яшелчә бакчасында “Шалкан” әкияте Җиләк-җимеш бакчасында Бакчада алмалар өлгерде Уйный-уйный саныйбыз	1 1 1 1 1 1 1 1 1
4.	**Гаилә**	Өйдә кем яши? Безнең гаилә Качышлы уйныйбыз Тату гаилә Минем дуслар Әйдәгез дуслашыйк Минем туганнарым Безнең гаилә Әби күчтәнәче Дустыңны сыйла Сөт,чәй Кунакка барабыз	1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1
5.	**Кыш**	Кар ява Алсуны урамга киендерәбез А.Алиш “Куян кызы” “Чанада шуабыз” рәсемен карау Кышкы уеннар “Куяннар”уенын өйрәнү	1 1 1 1 1 1
6.	**Яңа ел бәйрәме**	Тиздән чыршы бәйрәме Б.Рәхмәтнең “Кыш бабай”	1 1

		шигырен ятлау Уйныйбыз да, җырлыйбыз да Без бәйрәмгә әзерләнәбез Бәйрәм концерты Яңа ел бәйрәме	 1 1 1 1
7.	**Минем йортым, минем шәһәрем**	Минем шәһәрем Мин “КамАЗ” оныгы “Әлли-бәлли итәргә...”бишек җыры Безнең урам Алсуның яңа өе Алсуда кунакта	1 1 1 1 1 1
8.	**Безнең авылда**	Безнең авылда Зурлар һәм кечкенәләр “Кем нәрсә ярата?”татар халык әкиятен сөйләү “Песи һәм песи балалары”рәсемен карау Ж.Тәрҗемановның”Үзен бик чиста йөртә”шигырен уку “Кем МИЯУ дип әйтте?” Йорт кошлары Р.Батулланың “Елак этәч”әсәрен уку Без уйныйбыз	1 1 1 1 1 1 1 1 1
9.	**Ватанны саклаучылар көне**	Зур гаилә Безнең этиләр һәм абыйлар Бабайга кунакка барабыз Ватанны саклаучылар көне Очучылар З.Туфайлованың “Шофёр булам”шигырен уку	1 1 1 1 1 1
10.	**8нче март**	Минем әнием Кояш гомере телим мин, әнием, сиңа! Без әнигә булышабыз Әбигә кунакка барабыз Мин әнинең ярдәмчесе Азат кунак чакыра	1 1 1 1 1 1
11.	**Кыргый хайваннар**	Урманда Аю белән куян “Өч аю”әкияте	1 1 1
12.	**Әкияттә кунакта**	“Теремкәй” рус халык әкиятен сөйләү Кыргый хайваннар “Төлке, куян һәм этәч”әкиятен сәхнәләштерү	1 1 1 1
13.	**Яз**	Урамда яз Яз җитте Яз җыры “Кояш чык,чык,...” Язгы күренешләр	1 1 1 1 1

		Ак аю кунакка килгән Кошлар Х.Вахитның “Уңган сыерчык”шигырен уку Без уйныйбыз	1 1 1 1
14.	**Бәйрәмнәр**	Бәйрәмгә барабыз “Балалар бакчасында бәйрәм” дигән рәсем карау “Урманда зур концерт” - анимацион сюжет карау	1 1 1
15.	**Җәй**	Автобуста сәяхәт Җ.Тәрҗемановның “Кикрикүк” шигырен уку Мультфильмда кунакта М.Мазуновның “Кәҗә”шигырен уку “Кәҗә һәм кәҗә бәтиләре” рәсемен карау Чәчәкләр-тормыш яме Матур җәй, кил безгә Мин җәйне яратам “Карга” эндәшен уку Саф һавада Экология сукмагы буенча сәяхәт Без уйныйбыз	1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1
			105сәгать

“Туган телдә сөйләшәбез”
Комплекслы тематик план
Уртанчылар төркеме (4-5 яшь)

№	**Проект темалары**	**Эшчәнлек төрләре**	**Эшчәнлек саны**
1.	**Без балалар бакчасында**	Танышу Без балалар бакчасында	1 1
		Әкиятләр иленә сәяхәт	1
2.	**Мин - дөньяның бер кешесе**	Әти, әни һәм мин “Гаилә” рәсемен карау Г. Тукай “Безнең гаилә”шигырен уку Г. Тукай “Безнең гаилә”шигырен ятлау Гаилә Мин һәм кешеләр	1 1 1 1 2 2
		“Көз һәм балалар” җыры Анимацион сюжет “Шалкан әкияте буенча” Әйдәгез, дуслашыйк.	2 1 1
3.	**Ю**	Б.Рәхмәт “Су” шигырен уку Б.Рәхмәт “Су” шигырен	1 1

		ятлау	
		Качышлы уйныйбыз	1
4.	**Көз**	Көз килде “Көз”рәсемен карау	1 1
		Качышлы уйныйбыз	1
5.	**Куян күчтәнәчләре**	Куян күчтәнәчләре	2
		“Шалкан” әкияте	1
6.	**Көз күчтәнәчләре**	Җимешләр Р.Батулла “Аю Әппәс” әкиятен сөйләү	1 1
		Әйдәгез, уйныйбыз	1
7.	**Табын янында**	Ашамлыклар Әбине сыйла Сыйла Без кибеткә барабыз, ашамлыклар алабыз Аш бүлмәсе	2 1 1 1 1
		Безнең кунаклар Дустыңны сыйла Кунак сыйлау	1 1 1
8.	**Татар халык ашлары**	Татар халык ашлары	2
		Азат кунак чакыра	1
9.	**Безнең уенчыклар**	Безнең уенчыклар Әйдәгез уйныйбыз Уенчыклар белән уйныйбыз Уенчыклар кибете Без уйнарга яратабыз Уйныйбыз Минем яраткан уенчыкларым	3 1 1 1 1 1 1
		Уенчыклар Паркка сәяхәт Алсуның туган көне Яңа ел килә Ә.Баринның “Кыш”шигырен уку	2 1 1 1 1
10.	**Кыш**	Җәнлекләр кышка әзерләнә Җәнлекләр кышкы урманда А.Алиш”Куян кызы” Кыргый хайваннар Хәйдәрнең “Керпе туны”әкиятен уку Ә.Баринның “Кыш”шигырен уку	1 1 1 1 1 1
		Паркка сәяхәт Уйныйбыз Мияуга бүләк	1 1 1
11.	**Халык җәүһәрләре**	Киемнәр	2
		“Ни өчен киемнәр югалган”	1
12.	**Ватанны саклаучылар**	Безнең Армия Хәрби һөнәрләр	1 1

		Очучылар Без солдатлар К. Булатованың “Солдатлар” шигырен уку Иң яхшы эти	1 1 1 1
		Уенчыклар үпкәләгән “Күңелле уеннар” Уенчыклар юабыз	1 1 1
13.	**8 март**	Әнием турында сөйлим З.Туфайлованың “Әни сүзе” шигырен ятлау	1 1
		Саннар	2
14.	**Яз**	Кар Бабай язны эзли Яз бүләкләре Нур Гайсинның“Яз килә”шигырен уку “Без язны яратабыз”	1 1 1 1
		Уйныйбыз да, саныйбыз да	1
15.	**Күчмә кошлар**	Күчмә кошлар Х.Вахитның “Уңган сыерчык”шигырен уку Б. Рәхмәтнең “Яз ”шигырен ятлау	2
		Бергәләп өйрәник “Акбай һәм Мияу маҗаралары”	1 1
16.	**Халык җәүһәрләре**	Кунак чакырабыз	2
		“Күңелле ял итәбез”	1
17.	**Апрель җитсә, исемеңне җырына куша тургай**	Габдулла Тукай Габдулла Тукайның “Кызыклы шәкерт”шигырен уку Габдулла Тукайның “Гали белән кәҗә” шигырен ятлау	2 1 1
		Без татарча сөйләшәбез	2
18.	**Йорт хайваннары**	Йорт хайваннары К.Ушинскийның “Хайваннар бәхәсе”әсәре	1 1
		Бу өйдә кем яши?	1
19.	**Минем дусларым**	“Торна белән Төлке” әкиятен уку “Без татарча сөйләшәбез” Ж.Тәрҗемановның ”Кикрикүк”шигырен уку А.Алишның”Чукмар белән Тукмар” әкияте буенча әңгәмә	2 1 1
		Без театр уйныйбыз Уйныйбыз	1 1
20.	**Сабантуй бәйрәме**	Сабантуйга әзерләнәбез Күңелле Сабантуй	1

		Сабантуй бәйрәме	1
			104 сәгать

“Туган телдә сөйләшәбез”
Комплекслы тематик план
Зурлар төркеме (5-6 яшь)

	Проект темалары	**Эшчәнлек төрләре**	**Эшчәнлек саны**
1.	**«Яхшы сүз-җан азыгы»**	Танышу Ягымлы сүзләр Сыйла(катнаш эшчәнлек)	1 1 1
2.	**А.Алиш иҗаты**	А.Алиш- балалар язучысы. А.Алиш “Каз белән аккош”	1 1
		«Чукмар белән Тукмар» (катнаш эшчәнлек)	1
3.	**Хуш киләсең, ямьле көз!**	Җәйләр үтте, көзләр җитте. Көзге табигать	1 1
		“Шалкан” (катнаш эшчәнлек)	1
4.	**Көз күчтәнәчләре**	Яшелчәләр күргәзмәсенә сәяхәт Сыйлыйбыз	1 1
		“Баллы кишер” (катнаш эшчәнлек)	1
		Түтәлләрдә үсте яшелчә Яшелчәләр кибете Бар матур бакча	1 1
5.	**Мин яратам сине, Татарстан**	Мин яратам сине, Татарстан Туган җирем-Татарстан	1 1
		“Уйный-уйный эшлибез”	1
		Гүзәл туган ягыбыз Туган ил кайдан башлана?	1 1
		Мультфильм “Акбарс”	1
6.	**Төсләр дөньясы**	Төсләр Төсләр дөньясы	1 1
		“Юл маҗаралары”.	1
7.	**Кем эшләми, шул ашамый**	Яшелчә салаты Яшелчәләр юабыз.	1 1
		“Кем эшләми, шул ашамый”	1
8.	**Җиләк-җимешләр**	Җимешләр Уйныйбыз да, җырлыйбыз да Җиләк-җимешләр	1 1 1
9.	**Минем гаиләм**	Безнең гаилә Әби, бабайларны хөрмәтлик.	1 1
		“Аш бүлмәсе”	1
10.	**Табын янында**	Савыт-саба кибетенә сәяхәт. Савыт-саба. Бергәләп өйрәнәбез. Курчак Алиягә булыш	1 1 1 1

		Чәй табыны	1
		“Өч аю” .	1
11.	**Киемнәр дә безне бизиләр**	Кием кешене бизи Кием-салым кибетенә сәяхәт	1 1
		“Киемнәр кибетендә”	1
12.	**Салкын кыш Кышкы уеннар**	Салкын кыш Кышкы уеннар	1 2
		“ Хат ташучы Кар бабай.”	1
		Без суыктан курыкмыйбыз. Кыш	1 1
		“Киемнәр кибетендә”	1
		Кышкы уеннар Ел фасыллары	1 1
		Куян кызы	1
13.	**Кунак булсаң-тыйнак бул**	Без ашыйбыз Мин кунак яратам Бергәләп өйрәнәбез	1 1 1
14.	**Киемнәр**	Киенергә ярдәм ит Милли киемнәр.	1 1
		“Киемнәр кибетендә”	1
		Киемнәр дә безне бизиләр. Киемнәр дөньясы	1 1
		”Ни өчен киемнәр югалган”	1
15.	**Йорт җиһазлары**	Матур әдәбият белән таныштыру. Өстәл театры “Өч аю”. Өй җиһазлары кибете.	1 1
		“Маша һәм өч аю”	1
16.	**Муса Җәлил безнең күңелләрдә.**	Муса Җәлил безнең күңелләрдә. “Батырлыкта-матурлык”.	1 1
		“Шаян уенчыклар”.	1
17.	**Кояш гомере телим мин, әнием, сиңа**	Без әни белән кибеткә бардык Әниләр бәйрәме	1 1
		“Өч кыз”	1
		Әни кирәк Әниемнең тәмле ашлары	1 1
		“Туган көн”	1
18.	**Без язны яратабыз**	Яз килә. Яз килә, яз!	1 1
		“Кем нәрсә ярата?”.	1
		Татар халык ижаты аша язны тасвирлау Нәүрүз – яз бәйрәме Бар, юк	1 1 1
19.	**Безнең канатлы дусларыбыз**	Күчмә кошлар Кошлар	1 1
		“Алтын ай” кибете	1
20.	**Габдулла Тукай ижаты**	Габдулла Тукай Г. Тукайның “Кызыклы шәкерт” шигырен уку.	1 1
		Тукай әсәрләреннән төзелгән	1

		мультфильмнардан өзекләр карау.	
		Г. Тукай “Безнең гаилә” “Гаилә” рәсемен карау	1 1
		Г. Тукай “Бала белән күбәләк”	1
21.	**Чисталыкта-матурлык**	Саулык-зур байлык Шигырь уку: Ә.Ерикәй “Чисталык сөябез”	1 1
		“Чисталыкта-матурлык”	1
22.	**Җиңү алып килде май**	Сугыш ветераннары белән очрашу	1
23.	**Кунак көтәбез**	“Винни-пух кунакка бара”.	1
		“Чебурашка”	1
24.	**Хәрәкәттә -бәрәкәт**	Минем яраткан спорт төре. Шигырь уку: В Хәйруллина “Туплар”	1 1
		Арыслан баласы һәм ташбака ничек җыр җырлаган	1
25.	**Чәчәкле җәй**	Чәчәкләр-тормыш яме Чәчәкле җәй.	1 1
		Сабантуй бәйрәме	1
26.	**Күңелле Сабантуй**	Күңелле Сабантуй уеннары Сабан туена әзерлек Сабан туена әзерлек	1 1 1
			102

2.2. Эш төрләре һәм формалары.

Программа бурычларын үтәүдә эш формаларының, практик гамәли алымнарның, чараларның әһәмияте зур.

Төп эш төрләре булып түбәндәгеләр тора:

1. Предметлар белән эш: тасвирлау, уенчык белән диалог төзү, уен һәм экиятләрдә катнашу.
2. Рәсемнәр белән эш: тасвирлау, үстерешле диалог.
3. Сюжетлы-рольле уеннар;
4. Әйлән-бәйлән, җырлы-биюле уеннар өйрәнү (аудиоязмага таянып).
5. Театральләштерү, сәхнәләштерү (бармак театры, битлекләр, костюмнар, театр күрсәтү (әти-әниләргә, башка төркем балаларына).
6. Хәрәкәтле уеннар: туп белән уеннар, “Командир” уены, әйлән-бәйлән уен, зарядка уеннары.
7. Иҗади һәм ситуатив уеннар: рольле уеннар, интервью, ситуатив күнегүләр.
8. Ситуатив, логик күнегүләрне ишетеп, аңлап эшләү.
9. Үстерелешле диалоглар (зурлар һәм яшьтәшләре белән үзара аралашу).
10. Аудиоязмалар тыңлау, кушылып әйтү, җырлау, кабатлау, ишеткән сүзне рәсемдә табып күрсәтү.
11. Анимацион сюжетлар, мультфильмнар карау.
12. Интерактив уеннар.

2.3. Инновацион эш

Балаларның татар телен үзләштерү дәрәҗәләрен үстерү өчен, УМКын исәпкә алып, тәрбиячеләр белән бергә эшләгән яңача эшкәртмәләр һәм уеннар:

Брейн - ринг **«Бергәләп уйныйк».** Тәрбиячеләр өчен уен.

Брейн-ринг **“Без татарча сөйләшәбез”.**Тәрбиячеләр өчен уен.

«Знатоки татарского языка». Тәрбиячеләр өчен уен.

«Я знаю всё, я всё могу!» Рус төркемнәрендә эшләүче тәрбиячеләре өчен эшлекле уен.

«День рождения» мәктәпкә әзерлек төркеме.
«День рождения» зурлар төркеме.
«Уенчыклар» зурлар төркеме.
«Цирк»мәктәпкә әзерлек төркеме.

<u>Интерактив уеннар:</u>
“Кызыклы санау”
“Портфель жый”
«Уенчыкларны полкага тез”
“Циркта”
«Кием бизә»
«Урманда нинди хайваннар яши?»
«Кем кайда яши»
«Гигиена кирәк-яракларын тап»
“Что делает?”
“Гаилә”
“Кыргый һәм йорт хайваннары”
“Төсләр дөньясы”
“Бу нәрсә, ничә, сана”
“Кем нәрсә ашый?”
“Кем нәрсә ярата?”
“Кто что делает?”
“Назови правильно”
“Нәрсә җитми?”
“Переведи правильно”
“Помоги Маше”
“Сколько?”
“Что лишнее?”
“Что лишние?”
“Что растет на грядке?”
“Кибет”

2.4Татар телен үзләштерү дәрәҗәләрен билгеләү

4-7 яшьлек балаларга ана һәм татар теле өйрәткәндә, программа материалын авыр үзләштергән балалар белән коррекция эше алып бару.

Диагностика нәтиҗәләренә карап, һәр бала белән эшләү өчен бурычлар билгеләнә. Программа материалын түбән дәрәҗәдә үзләштергән балалар белән эшләү өчен коррекция планы төзелә, сүзле, дидактик, сюжетлы - рольле уеннар, эш төрләре, үткәрү алымнары билгеләнә.

Уеннарны үткәрү алымнары :

1.Тәрбияче үзе уеннарны өйрәнә.

2.Балаларны проблемалар белән таныштыра, нинди максат куелганын аңлата, юнәлеш бирә.
3.Проблема һәм максат балаларның яшь үзенчәлекләренә туры килергә тиеш. Тәрбиячегә максатны кыска, аңлаешлы итеп аңлатырга кирәк. Бала үзенең ни эшләргә тиеш икәнен аңласын.
4.Балалар кайбер урында ялгышса, тәрбияче балага әйтеп җибәрә.
5.Уен тәмамлангач пауза ясарга, авыр халәттән чыгарга, нәтиҗә ясарга.
6.Анализ вакытында баланың игътибарын эмонациональ халәтенә карап билгелиләр (нәрсә ошады, нәрсә авыр булды, ситуация ничек үзгәрде, нәтиҗә нинди?) Иң мөһиме бала уеннан зур канәгатьләнү алырга тиеш.

2.5 Ата – аналар белән эш

- Икенче кечкенәләр төркеменә яңа килгән татар милләтеннән булган балаларның ата – аналары белән анкета үткәрү.
- Ата – аналар җыелышында чыгышлар ясау.
- Консультацияләр үткәрү.
- Ачык ишекләр көне үткәрү.
- Балалар бакчасының сайтында информацияләрне яңартып тору.
- “Татарча сөйләшәбез – Говорим по – татарски” папкаларындагы информацияләрне яңартып тору.
- Индивидуаль консультацияләр бирү, әңгәмәләр үткәрү.
- Ата - аналарның, балаларның рәсемнәре күргәзмәсе үткәрү.

Ата-аналар белән татар теле өйрәнү планы

№ п/п	Темы курсов	Дата проведения	Часы
1.	1.Что такое УМК. 2. Фонетические особенности татарского языка. 3.Тестирование .	сентябрь	2 часа
2.	1. Танышу. Знакомство. 2.Рассказ о себе. 3. Минем өем.Мой дом. 4.Тестирование.	октябрь	2 часа
3.	1. Числительные. Саннар. 2.Цвета.Төсләр. 3.Вежливые слова. 4.Тестирование.	ноябрь	2 часа
4.	1.Игрушки. Уенчыклар. 2.Продукты.Ашамлыклар. 3.Организация языковой среды. 4.Тестирование.	декабрь	2 часа
5.	1. Продукты. Ашамлыклар. 2.Посуда.Савыт-саба. 3. Организация языковой среды. 4.Тестирование.	январь	2 часа
6.	1. Одежда. Киемнәр. 2.Мебель.Йорт җиһазлары. 3.Организация языковой среды. 4.Тестирование.	февраль	2 часа
7.	1.Домашние птицы.	март	2 часа

	2.Животные. 3.Организация языковой среды. 4.Тестирование.		
8.	1.Повторение пройденного материала. 2.Диалоги. 3.Организация языковой среды. 4.Собеседование по пройденному курсу.	апрель	2 часа
9.	1.Итоговое занятие “Без татарча сөйләшәбез”(викторина для родителей)	май	2 часа
			итого:18 часов

2.6. Педагогик коллектив белән эш

- Педагоглар өчен татар теленә өйрәтү курслары үткәрү.
- Педагогик киңәшмәләрдә чыгышлар ясау.
- Консультацияләр бирү.
- Төркем тәрбиячеләре һәм белгечләр белән берлектә бәйгеләр үткәрү.
- Ачык ишекләр көнендә эшчәнлек күрсәтү.

Рус телле тәрбиячеләр белән эш планы

Месяц	Неделя	Дата	Тема
Сентябрь	1 неделя	7.09.22	Вводный урок.
	2 неделя	14.09.22	Фонетические особенности татарского языка.
	3 неделя	21.09.22	Тема: “Знакомство”
	4 неделя	28.09.22	Тема: “Знакомство”
Октябрь	1 неделя	5.10.22	Тема: Знакомство. Расспрос о делах
	2 неделя	12.10.22	Тема: “Числительные-Саннар.
	3 неделя	19.10.22	Тема: “Числительные-Саннар.
	4 неделя	26.10.22	Тема: Цвета-Төсләр.
Ноябрь	1 неделя	2.11.22	Вежливые слова- Ягымлы сүзләр”.
	2 неделя	9.11.22	Вежливые слова- Ягымлы сүзләр”.
	3 неделя	16.11.22	Тема: “Минем өем”
	4 неделя	23.11.22	Тема: “Минем өем”
	5 неделя	30.11.22	Тема: “Минем өем”
Декабрь	1 неделя	7.12.22	Тема: “Минем өем”
	2 неделя	14.12.22	Тема: “Продукты-Ашамлыклар”
	3 неделя	21.12.22	Тема: “Продукты-Ашамлыклар”
	4 неделя	29.12.22	Тема: «Посуда- Савыт-саба»
Январь	2 неделя	11.01.22	Тема: «Посуда- Савыт-саба»
	3 неделя	18.01.22	Тема: «Игрушки-Уенчыклар»
	4 неделя	25.01.22	Тема: «Игрушки-Уенчыклар»
Феврвль	1 неделя	1.02.22	Тема: “Наши друзья”
	2 неделя	8.02.22	Тема: “Наши друзья”
	3 неделя	15.02.22	Тема: “Одежда-Киемнәр”
	4 неделя	22.02.22	Тема: “Одежда-Киемнәр”
Март	1 неделя	1.03.22	Тема: “Части тела”
	2 неделя	8.03.22	Тема: “Части тела”
	3 неделя	15.03.22	Тема: “Татарстан-моя республика”

	5неделя	**22.03.22**	Тема: “Татарстан-моя республика”
	6 неделя	**29.03.22**	Тема: “Татарстан-моя республика”
Апрель	**1 неделя**	**5.04.22**	Тема: “Практические занятия” (индивидуальная работа)
	2 неделя	**12.04.22**	Тема: “Закрепление пройденного материала”
	3 неделя	**19.04.22**	Тема: “Закрепление пройденного материала”
	4 неделя	**26.05.22**	Тема: “Закрепление пройденного материала”
Май	**1 неделя**	**3.05.22**	Тема: “Подготовка к собеседованию”
	2 неделя	**10.05.22**	Тема: “Подготовка к собеседованию”
	2 неделя	**17.05.22**	Тема: “Закрепление пройденного материала”
	4 неделя	**24.05.22**	Собеседование
	5неделя	**31.05.22**	Собеседование

2.7. Мәктәп белән бәйләнеш

- Мәктәп һәм бакча балалары белән уртак бәйрәмнәр үткәрү.
- Ата- аналар җыелышларына гимназия һәм мәктәп укытучыларын чакыру.
- Үзара эшчәнлек һәм дәресләр карау.

III.Оештыру бүлеге.

3.1. Программаны тормышка ашыру өчен материаль техник шартлар

ТАТАР ТЕЛЕ КАБИНЕТЫ ПАСПОРТЫ

1.Җиһазлау:

- общая площадь кабинета 22 кв.м.
- кабинет полностью изолирован.
- свободный доступ - вход отдельный на 1 этаже;
- зонирование:

-- рабочая зона воспитателей по обучению татарскому языку;
-- зона учебной деятельности;
-- уголок по ЭРС (куклы в национальной одежде :татарской, русской национальности)

- доска 1 шт.
- полумягкие стул
- стол рабочий одноместный 1 шт.
- шкаф 2 шт.
- детские стульчики
- стол детский 2 шт.

2. МАТЕРИАЛЬ БАЗА:
ПАПКАЛАР:

- Расписание работы воспитателя (по обучению детей татарскому языку).
- Годовой план работы на учебный год по выполнению Закона РТ «О государственных языках РТ и других языках в Республике Татарстан».
- Годовой план работы на учебный год воспитателя (по обучению детей татарскому языку).

- «План распределения рабочего дня воспитателя (по обучению детей татарскому языку) (циклограмма, тетрадь учёта проделанной работы).
- Список и сведения о национальном составе детей ДОУ.
- Сетка ООД.
- Перспективные и календарные планы по обучению детей всех возрастов татарскому и родному языку.
- «Документация»:
- Инструкция №4 по охране труда для воспитателей татарского языка
- Инструкция № 7 по организации охраны жизни и здоровья детей в детских садах (ДОУ) и на детских площадках.
- Инструкция №18 по охране труда при проведении массовых мероприятий (вечеров,утренников,фестивалей,конкурсов).
- Инструкция № 21 по охране труда при эксплуатации персональных компьютеров.
- Инструкция № 26 по охране труда при перевозке учащихся,воспитанников автомобильным транспортом.
- Инструкция № 30/1 о порядке действия по обеспечению безопасной и быстрой эвакуации детей при пожаре.
- Инструкция №33 по охране труда при проведении прогулок,туристских походов,экскурсий,экспедиций с воспитанниками.
- Инструкция № 45 по охране труда при работе на копировально-множительных аппаратах.
- Должностная инструкция воспитателя (по обучению детей татарскому языку).
- Положение о кабинете татарского языка.
- Приказ от 29.06.2001г. № 463 «О мерах по улучшению изучения родного, татарского, русского языков в ДОУ».
- Методические рекомендации № 4886/8 от 05.08.2008г. по организацииобучения детей татарскому (русскому) языкам в дошкольных образовательных учреждениях.
- «Документация по УМК»
- «Тәрбия һәм эшчәнлек процессында НРК»
- «Паспорт кабинета»
- «Диагностика»
- «Коррекцион эш»
- «Ата-аналар өчен консультацияләр»
- «Говорим по-татарски» обучение русскоязычных воспитателей татарскому языку в рамках УМК

Комплексно-тематические и календарные планы для:

- II младшей группы,
- средней группы,
- старшей группы
-подготовительной группы.

3. «Бәйрәмнәр кирәк безгә».

1. «День родного языка»

2. «Нәүрүз килә»
3. «Сабантуй бүген бездә»
4. «Республика көне»
5.«Сөмбелә - көзге бәйрәм, уңыш бәйрәме»
6. «Татар кызы. Татар малае»

4. Разработки занятий в помощь воспитателям по НРК:

- план работы по ознакомлению детей с родным краем - РТ (по возрастным группам)

Альбомы:

1. «Туган жирем - Татарстан»-«Казань»
2. «Татарстан – Набережные Челны»
3. «Россия»
4. «Марий- Эл»
5. «Удмуртия»
6. «Мордовия»
7. «Башкортостан»
8. «Чувашия»

ДИДАКТИК УЕННАР:

- “Киемнәр”(5-6 яшь)
- “Нәрсә артык?”(5-6 яшь)
- “Курчакны киендер”(5-6 яшь)
- “Кем нәрсә ярата” (5-6 яшь)
- “Әнигә булышабыз” (5-7 яшь)
- “Парын тап” (5-7 яшь)
- “Ничә” (6-7 яшь)
- “Домино”(6-7 яшь)
- “Нәрсә артык?” (6-7 яшь)
- “Кем нәрсә эшли?”(6-7 яшь)
- “Портфельне тутыр”(6-7 яшь)
- “Кем яши?”(6-7 яшь)
- “Командир”(4-7 яшь)
- **«Инновацион алымнар белән уеннар»**
- ***Төсләр буенча дидактик уеннар***
- «Рәсем буя»

НРК буенча дидактик уеннар:

- «Домино»
- «Курчакны киендер»

- «Калфакны бизә»
- «Түбәтәйне бизә»
- «Алъяпкычны бизә»
- «Ашъяулыкны бизә»
- «Читекне бизә»

3.2 Мәктәпкәчә яшьтәге балаларның татар телендә сөйләшә (аралаша) белү күнекмәләрен тикшерү.

Тикшерү үткәрү буенча киңәшләр.

Балаларның татар телендә аңлау һәм сөйләшә (аралаша) белү күнекмәләрен уку елы башында (октябрь ае) һәм уку елы ахырында (апрель аенда) тикшерелә.Уртанчылартөркеме балалары белән тикшерү уку елы ахырында үткәрелә. Уку елы уртасында тематик тикшерү (декабрь, январь) үткәререгә мөмкин.

Тикшерүне һәр бала белән аерым, 1 – 2 бала катнашында, ә йомгаклау эшчәнлеге булганда барлык балалар белән бергә дә үткәрергә була. Тикшерү вакыты 10-15 минутан артмаска тиеш.

Биремнәр балаларның яшь үзенчәлекләрен исәпкә алып үткәрелә, уен-бирем рус телендә аңлатыла. Биремнәр мавыктыргыч һәм кызыклы булырга тиеш. Сораулар ачык, төгәл итеп, интонация белән бирелә.Тикшерүче балаларның җавабын тыңлаганда елмаеп, кирәк булса җавапны дөреслэп, бала әйтә алмаганда булышырга тиеш.

Тикшерү барышында яңа материал бирелми. Тикшерүне эш дәфтәрләре, таратма, күрсәтмә рәсемнәр, интерактив тактада уеннар кулланып үткәрергә дә була.

Биремнәр, уеннар өчен кирәк булган күрсәтмәлелек алдан әзерләнеп куелган булырга тиеш. Тикшерүче һәр биремгә аерым балл куеп бара. Тикшерү ахырында баллар саны кушыла һәм 5 кә бүленә. Шулай итеп гомуми нәтиҗә ясала.

Уку елы ахырында зурлар, уку елы башында мәктәпкә әзерлек төркеме балаларының “Минем өем” проекты буенча татар телен үзләштерү дәрәҗәләрен билгеләү

№	Баланың исеме, фамилиясе	Биремнәр					Нәтиҗә	
		1	2	3	4	5	баллар	дәрәҗә
		“Минем өем” проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану. (Өйрәнгән темалар буенча биш – алты рәсем яисә предмет күрсәтелә, татарча исемнәрен әйтергә кушыла)	Ягымлы сүзләр куллану (“исәнме”, “сау бул”, “рәхмәт”. “исәнмесез”, “ сау булыгыз”)	Боерыкны бирә белү (кил, утыр, сикер, уйна, ю, аша, эч, ки, сал)	Уен ситуацияләрендә үзлектән сорау бирә белү (Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә?)	Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү, чакыру, сыйлау, сорап алу, тәкъдим итү, инкарь итү, раслау)		
1.	Коля							
2.	Оля...							

Нәтиҗәләрне билгеләү	
Югары дәрәҗә 2,7 дән 3 кә кадәр	Бала сөйләмдә актив, үзлектән сорау бирә, яхшы аралаша.
Уртача дәрәҗә 2 дән 2,6 га кадәр	Сүз байлыгы бар, тәрбияче ярдәмендә аралаша.
Уртачадан түбән дәрәҗә 1 дән 2 гә кадәр	Аңлый, русча җавап бирә.

Балаларның татар телендә аралаша белү дәрәҗәсен тикшергәндә кулланырга мөмкин булган биремнәр.

1. “**Минем өем” проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану.**

_1. Дидактик уен. "Бу кем?"__(Iвариант)_

(Лексика: әти, әни, кыз, малай, әби, бабай)

Уен эчтәлеге: Өй рәсеме. Өй тирәсендә гаилә әгъзалары рәсемнәре (комплекттагы күрсәтмә рәсемнәр). Тәрбияче рәсемнәргә күрсәтеп сорый: Бу кем? ("Әни"...).

2. Дидиктик уен "Кем юк?" _(II вариант)_

(Лексика шул ук).Уен шул ук рәсемнәр кулланып үткәрелә. Тәрбияче бер рәсемне алып куя. Баладан сорый: "Кем юк?" ("Әби"...)

Уенны интерактив тактада да, бала белән бала арасында диалог формасында да үткәрергә була)

3. Дидактик уен "Кәрзиндә нәрсә бар?"

(Лексика: ипи, алма, сөт, чәй)

Уен эчтәлеге:Мияу кәрзин белән ашамлыклар алып килгән. Мияу ашамлык муляжларынакүрсәтә, исемен сорый: "Бу нәрсә?" ("Алма"...)

4. Дидактик уен "Нәрсә юк?"

Мияу бер ашамлык муляжын яшереп куя: "Нәрсәюк?". Бала нәрсә юклыгын әйтергә тиеш. ("Алма"...)Уенны рәсемнәр кулланып та үткәреп була.

5. Дидактик уен "Мин әйтәм, син күрсәт һәм әйт"

(Лексика: әти, әни, кыз, малай, әби, бабай; куян, аю, туп, машина, курчак, эт, песи, ипи, алма, сөт, чәй).

Уен эчтәлеге: Балага уенчык яисә уенчык рәсемнәре бирелә. Бала, тәрбияче әйткәнуенчыкны яисә уенчык рәсемен табып күсәтергә һәм исемен кабатлап әйтергә тиеш.

6. Дидактик уен "Исемен әйтсәң бирәм"

(Лексика: куян, аю, туп, машина, курчак, эт, песи)

Уен эчтәлеге: Тәрбияче өстәлендә уенчыклар яисә рәсемнәр. Тәрбияче балагауенчыкны(рәсемне) күрсәтә, сорый: "Бу нәрсә?"- "Алма"... ; "Бу кем?"-"Әти"...Бала уенчык исемен дөрес әйтсә аңа уенчыклар, яисә таратма рәсемнәр бирелә.

7. Дидактик уен "Серле янчык"

(Лексика: куян, аю, туп, машина, курчак, эт, песи)

Уен эчтәлеге: Балага уенчыклар күрсәтелә, исемнәрен әйтеп янчыкка салына. Бала янчыктагыуенчыкны капшап исемен әйтә, алып күрсәтә.

8. Дидактик уен "Әйе-юк"

Сүзнең дөрес үзләштерелүен тикшерү йөзеннән (аңлап яки аңламыйча әйтү) төрле вариантта сораулар бирелә: "Бу нәрсә?" - "Аю"...; "Бу аю?" -"Әйе, аю"...; "Бу куян?" - "Юк, песи"...

Югары балл (2.7-3) — сүз байлыгы җитәрлек, уенчык, әйберләрне үзлектән, аңлап дөрес күрсәтә, исемнәрен әйтә.

Уртача балл (2-2,6) - сүз байлыгы бар, кайбер сорауларга тәрбияче ярдәмендә җавап бирә.

Уртачадан түбән балл (1-2) - аңлый, русча җавап бирә.

2. Ягымлы сүзләр куллану (“исәнме”, “сау бул”, “рәхмәт”).

Ситуатив күнегүләр:

а) Ситуатив күнегү “Куян аюга кунакка килә”. Ул ишектән кергәндә аюга нәрсә әйтә? (Ничек исәнләшә?), "Исәнме аю".

б) Ситуатив күнегү “Куян аюда кунакта булды”. Ишектән чыгып киткәндә куян аю белән ничек саубуллаша? (Нәрсә әйтә?) "Сау бул, аю".

в) Уен ситуациясе "Кунак сыйлау". Акбайда (Мияуда) кунакта.

Тәрбияче Акбай (Мияу) ролендә. Ул баланы, ашамлык, җиләк-җимеш (алма, груша, банан һ.б.) муляжлары белән "сыйлый". Тәрбияче баланың "рәхмәт" әйтә белүен билгели.

г) Уен ситуациясе "Дустыңны сыйла". Балаларны парлаштырып бер-берсен сыйларга тәкъдим итү. Рәхмәт әйтә белүләрен билгеләү.

д) Ситуатив күнегү "Акбайга ("Мияуга", "Курчакка", "Дустына") уенчык бүләк ит".

Югары балл (2,7-3) - бала ситуацияләрдә ягымлы сүзләрне урынлы куллана.

Уртача балл (2-2.6) - тәрбияче ярдәмендә җавап бирә.

Уртачадан түбән (1-2)- аңлый, сораугa җавапны русча әйтә.

3. Боерыкны аңлап үтәү һәм куллана белү (кил, утыр, сикер, ю, аша, эч).

1. Сүзле уен "Мин әйтәм - син эшлә" ("Командир").

2. Сүзле уен "Шаян уенчыклар" (Уен баланың боерыкларны аңлы рәвештә үтәвен тикшерү өчен бирелә. Уенның эчтәлеге: Тәрбияче уенчыкка боерык бирә, мәсәлән: Утыр! Ә уенчык “ашый” башлый. Бала боерыкны дөрес итеп үтәп күрсәтә).

Югары дәрәҗә (2,7-3) - бала боерыкны аңлап, дөрес үти.

Уртача дәрәҗә (2-2,6) - ялгыша.

Уртачадан түбән дәрәҗә (1-2) - татарча аңламый, боерыкларны үтәми.

4.Тирә-юньдәге предметларның сыйфат билгеләрен, күләмен белдерә торган сүзләрне аңлап сөйләмдә куллану.

1. ***Дидактик уен "Уенчык нинди?" (зур, кечкенә, чиста, пычрак, әйбәт, матур).***

Уен эчтәлеге: зур-кечкенә уенчыклар күрсәтелә. Тәрбияченең "Нинди?" соравына бала уенчыкның исемен сыйфат билгесе белән әйтергә тиеш.

-Нинди курчак? - Зур (кечкенә, чиста, пычрак, әйбәт, матур) курчак.

Эш дәфтәрендәге 11 нче биремне кулланып була.

2. ***Дидактик уен "Тап, күрсәт һәм әйт" (чиста, пычрак).***

Комплекттагы күрсәтмә рәсемнәр кулланып үткәрелә. Тәрбияче әйткән рәсемне бала табып күрсәтә, әйтә.("Чиста туп", "Пычрак аю"...).

Эш дәфтәрендәге 13 нче биремне кулланып була.

3. ***Дидактик уен "Курчакка бүләк".***

Тәрбияче зур курчакка- зур туп, кечкенә курчакка- кечкенә туп бүләк итәргә куша.“ Мә, зур туп ", “Мә, кечкенә туп".

4. ***Дидактик уен "Дөрес сана".***

Санау күнекмәләрен билгеләү (1-5 кадәр). Тәрбияче уенчыклар, муляжлар санарга тәкъдим итә. Төркемдәге балаларны да санарга була. "Ничә малай?", "Ничә кыз?".

5. ***Дидактик уен "Ничә?".***

Санау күнекмәләрен тикшерү өчен шулай ук, укыту методик комплектындагы күрсәтмә рәсемнәрне дә кулланып була.

- Ничә туп?- Биш туп.

Югары дәрәҗә (2,7-3)- әйберләрнең сыйфат билгеләрен, күләмен исем белән кушып дөрес әйтә.

Уртача дәрәҗә (2-2.6) - 1-2 билгесен әйтә.

Уртачадан түбән дәрәҗә (1-2) - әйберләрнең билгеләрен, күләмен рус телендә әйтә.

5.Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү, чакыру, сыйлау, сарап алу, тәкъдим итү, инкарь итү, раслау).

1. ***Уен ситуациясе "Әйдәгез танышабыз".***

"Син кем?" соравына аңлап җавап бирүе билгеләнә. К нам пришла новая кукла, она хочет с вами познакомиться: -Исәнмесез. Мин Алсу. Син кем? (Мин Оля (Коля). -Мин Алсу, мин кыз. Син кыз? (Юк, мин малай (әйе, мин кыз).

2. ***Уен ситуациясе "Кунак каршылыйбыз ".***

а) Тәрбияче: К нам идут гости.

Спроси. "Кто там?". "Кем анда?"- Мин әби (бабай).

"Позови бабушку (дедушку)". -Әби (бабай) кил монда.

"Поздоровайся с бабушкой (дедушкой)"- Исәнме,әби (бабай).

"Спроси у бабушки (дедушки) как дела?"- Әби (бабай) хәлләр ничек?- Әйбәт, рәхмәт.

"Предложи бабушке (дедушке) сесть". - Әби (бабай) утыр.

"Предложи бабушке (дедушке) пить чай" - Мә, чәй, эч.

Скажи: "До свидания!" Сау бул, әби! (бабай).

б) Балага "кунак" белән исәнләшергә, хәлен сорарга, чакырып утыртырга, сыйларга("аша,эч") һәм саубуллашырга тәкъдим ителә.

Эш дәфтәрендәге 3 нче биремне кулланып була.

1. ***Уен ситуациясе "Кунакларны сыйла".***

Угости Акбай хлебом, Мияу молоком.

-Мә, Акбай ипи, аша. - Рәхмәт.

-Мә, Мияу сөт, эч. - Рәхмәт.

Эш дәфтәрендәге 16 нчы биремне кулланып була.

2. ***Уен ситуациясе "Бер - береңне сыйла ".***

(Ашамлык муляжлары кулланып)

"Угости яблоком".

- Мә, алма, аша.- Рәхмәт.

"Спроси, яблоко вкусное?"

- Алма тәмле?- Әйе, тәмле.

Эш дәфтәрендәге 6 нчы биремне кулланып була.

3. ***Уен ситуациясе "Уенчыклар илендә"***

1 . Ты пришел в магазин игрушек. Попроси игрушку, которая тебе нравится.

-Куян бир (әле).- Рәхмәт.

2. Предложи поиграть с игрушкой.

- Мә, туп, уйна. - Рәхмәт.

3. Позови друга, предложи помыть игрушку.

-Коля, кил монда.- Мә, туп, ю.***4. Поменяйтесь игрушками. Попроси у друга игрушку, предложи ему свою .***

- Коля, туп бир - Мә, туп.

- Рәхмәт.

Югары дәрәҗә (2,7-3) - аралаша, сөйләм күнекмәләрен актив куллана.

Уртача дәрәҗә (2-2,6) - тәрбияче ярдәмендә аралаша.**Уртачадан түбән дәрәҗә (1-2)** - аңлый, русча җавап бирә.

Уку елы ахырында зурар төркеме балаларының
“Уйный -уйный үсәбез” проекты буенча татар телен үзләштерү дәрәҗәләрен билгеләү.

№	Баланың исеме, фамилиясе	Биремнәр					Нәтиҗә	
		1	2	3	4	5	баллар	дәрәҗә
		“Уйный-уйный үсәбез” проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану. (Өйрәнгән темалар буенча биш – алты рәсем яисә предмет күрсәтелә, татарча исемнәрен әйтергә кушыла)	Ягымлы сүзләр куллану (“исәнме”, “исәнмесез”, “сау бул”, “сау булыгыз”, “рәхмәт”, “зур рәхмәт” “хәерле көн”, “хәлләр ничек?”, “әйбәт”)	Боерыкны бирә белү (кил, утыр, сикер, уйна, ю, аша, эч, ки, сал, бие, җырла, йөгер, йокла)	Уен ситуацияләрендә үзлектән сорау куя белү. (Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә? Син кем? Бу кем? Бу нәрсә? Нишли? Кая барасың?)	Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү, чакыру, сорап алу, сыйлау, тәкъдим итү, инкарь итү, раслау)		
1.	Коля							
2.	Оля							

Нәтиҗәләрне билгеләү	
Югары дәрәҗә 2,7 дән 3 кә кадәр	Бала сөйләмдә актив, үзлектән сорау бирә, яхшы аралаша.
Уртача дәрәҗә 2 дән 2,6 га кадәр	Сүз байлыгы бар, тәрбияче ярдәмендә аралаша.
Уртачадан түбән дәрәҗә 1 дән 2 гә кадәр	Аңлый, русча җавап бирә.

2. Ягымлы сүзләр куллану

(“Исәнме”, “Исәнмесез”, “Сау бул”, “Сау булыгыз”, “Рәхмәт”, “Зур рәхмәт”,

“Хәерле көн”,“Хәлләр ничек?”, “Әйбәт”)

Ситуатив күнегү:

Телефоннан сөйләшү.

Эш дәфтәрендәге 1 нче биремне кулланып була**.**

Югары балл (2,7-3) — бала сөйләмдә ягымлы сүзләрне урынлы куллана.

Уртача балл (2-2,6) – тәрбияче ярдәмендә җавап бирә.

Уртачадан түбән балл (1-2) – аңлый, сорауларга җавапны русча бирә.

3. Боерыкны бирә белү.

(Лексика: кил монда, утыр, сикер, ю, аша, эч, уйна, ки, сал, йөгер, бие, җырла, йокла).

Дидактик уен: “Командир”

Эш дәфтәрендәге 9 нчы биремне кулланып була**.**

Бер бала икенче балага боерык бирә. Мәсәлән:

-Коля, сикер! (Коля сикереп күрсәтә).

Югары балл (2,7-3) — 11-13 сүз белән боерык бирә, син нишлисең, нишли сорауларын бирә белә.

Уртача балл (2-2,6) – бары боерык бирә, сорауларны куя алмый.

Уртачадан түбән балл (1-2) – 1-5 сүз белән боерык бирә, сорауларны русча әйтә.

1. Уен ситуацияләрендә үзлектән сорау бирә белү.

(Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә? Син кем? Бу кем? Бу нәрсә? Нишли? Кая барасың?)

1. Уен ситуацияләре:

а) “Кибет” (Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә?)

б) “Телефоннан сөйләшү” (Кая барасың? Син нишлисең?)

в) “Танышу” (Син кем? Бу кем? Бу нәрсә? Нишли?)

2. Сюжетлы-рольле уен “Кибет”

Балаларга рус телендә кибет уены үткәрү аңлатыла һәм өч төп сорауны куллана белүләре тикшерелә.Уен яшелчә, киемнәр, савыт-саба, өй җиһазлары, йорт кошлары, уенчык рәсемнәре кулланып үткәрелә.

(Лексика: Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә?).

2. Дидактик уен “Нинди?”.

Тикшерүдә сорауларны аерым кулланып та үткәрергә була.

(Лексика: кызыл, сары, яшел, зәңгәр, ак, кара).

3. Дидактик уен “Сана”.

Санау күнекмәләрен билгеләү (1- 10 кадәр).

<u>Югары балл (2,7-3)</u> – сорауларны аңлап куллана**.**

<u>Уртача балл (2-2,6)</u> – аңлый, тәрбияче ярдәме белән куллана**.**

<u>Уртачадан түбән (1-2)</u>– русча җавап бирә.

5. Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү, чакыру, сыйлау, сорап алу, тәкъдим итү, инкарь итү, раслау)

1. ***<u>Уен ситуациясе “Әйдәгез танышабыз”</u>***
- Исәнмесез. Син кем? - (Мин Оля яки Коля).
- Мин кыз. Син кыз? - (Юк, мин малай).
- Сиңа ничә яшь?- (6 (7) яшь).

2. ***<u>Уен ситуациясе “Телефоннан сөйләшү”.(диалогны сан, сыйфат, күләм бераәмлеге кертеп баетырга була)</u>***
- Исәнме. Хәлләр ничек?
- Әйбәт.
- Нишлисең?
- Мин уйныйм. Син нишлисең?
- Мин ашыйм.
- Нәрсә?
- Алма ашыйм.
- Алма тәмле(ме)?
- Әйе, алма тәмле.
- Сау бул.

3. ***<u>Уен ситуациясе “Кая барасың?”</u>*** (*мәктәп, кафе, цирк һ.б.*)
- Исәнме! Хәлләр ничек?
- Әйбәт, рәхмәт.
- Кая барасың?
- Кафега барам.
- Кафеда нәрсә бар?
- (ашамлыклар атарга мөмкин)
- Саша нишли?
- Саша бәрәңге ашый.

4.***<u>Ситуатив күнегү.</u>***

а) Син нишлисең?

- Мин биим (утырам, сикерәм, ашыйм, эчәм, уйныйм, йөгерәм, җырлыйм, йоклыйм).

<u>Югары балл (2,7-3)</u> – бала сөйләмдә актив, үзлектән сорау бирә, яхшы аралаша.

Уртача балл (2-2.6) – сүз байлыгы бар, тәрбияче ярдәмендә аралаша.

Уртачадан түбән (1-2)– аңлый, русча җавап бирә.

Рус төркемендә тәрбияләнүче татар балаларының ана телен үзләштерү дәрәҗәсен билгеләү
(икенче кечкенәләр төркеме)

№	Баланың исеме, фамилиясе	Сүз байлыгы Бу кем? Бу нәрсә?	Сөйләмнең грамматик ягы		Уеннарда катнашу	Аваз культурасы Минем кебек әйт	Бәйләнешле сөйләм		Баллар	Дәрәҗә
			Нәрсә эшли?	Нинди?			Үзең турында сөйләү (син кем?)	Рәсем буенча әңгәмә (сорау-җавап)		

Нәтиҗәләрне бәяләү

Югары дәрәҗә 17-21 балл	**Бала сөйләмдә актив, аралаша.**
Уртача дәрәҗә 12-16 балл	**Аңлый, тәрбияче ярдәмендә аралаша.**
Уртачадан түбән дәрәҗә 1-11 балл	**Аңлый, сөйләшми.**

Рус төркемендә тәрбияләнүче татар балаларының ана телен үзләштерү дәрәҗәсен билгеләү (уртанчылар төркеме)

№	Баланың исеме, фамилиясе	Сүз байлыгы		Бәйләнешле сөйләм				Иллюстрациягә карап әсәрнең исемен атау	Нәтиҗә	
		Ягымлы сүзләр куллану	Боерыкны куллана белү	Үзең турында сөйләү	Нинди? Нишли? соравына җавап бирү	Уенчыклар санау (ничә?)	Аралаша белү (диалог)		Баллар	Дәрәҗә
1	Алсу									
2	Булат									
3	...									
4										

Нәтиҗәләрне бәяләү	
Югары дәрәҗә 17-21 балл	**Бала сөйләмдә актив, диалогта үзлектән сорау бирә, яхшы аралаша.**
Уртача дәрәҗә 12-16 балл	**Сүз байлыгы бар, тәрбияче ярдәмендә аралаша.**
Уртачадан түбән дәрәҗә 1-11 балл	**Аңлый, русча җавап бирә.**

Рус төркемендә тәрбияләнүче татар балаларының ана телен үзләштерү дәрәҗәсен билгеләү
(зурлар төркеме)

№	Баланың исеме, фамилиясе	Сүз байлыгы			Бәйләнешле сөйләм			Фольклор (мәкаль, санамыш, табышмак, әкиятләр)	Нәтиҗә	
		Ягымлы сүзләр куллану	Сүзләрне гомуми-ләштерү	Капма-каршы сүзләр	Үзең турында сөйләү	Рәсем буенча сөйләү	Аралаша белү (диалог)		Баллар	Дәрәҗә
1.	Алсу									
2.	Булат									
3.	...									
4.										

Нәтиҗәләрне бәяләү	
Югары дәрәҗә 17-21 балл	**Бала сөйләмдә актив, диалогта үзлектән сорау бирә, яхшы аралаша.**
Уртача дәрәҗә 12-16 балл	**Сүз байлыгы бар, тәрбияче ярдәмендә аралаша.**

3.3 Шөгыльләр челтәре

№гр	Понедельник	Вторник	Среда	Четверг	Пятница
1(II мл.гр.)				8.25-8.40(р.м.)	16.20-16.35(р.м.)
2(II мл.гр.)			15.20-15.35(р.м.)	16.30-16.45(р.м.)	
3(ст.гр.)	16.40-17.05(р.м.)	8.50-9.15 9.25-9.50	15.35-16.00 16.10-.16.35		
4(ст.гр.)		15.35-16.00 16.10-16.35		15.15-15.40 15.50-16.15	16.40-17.05(р.м.)
5(ст.гр.)	8.50-9.15 9.25-9.50			16.50-17.15(р.м.)	15.15-15.40 15.50-16.15
6(ст.гр.)	8.35-8.45(р.м.)		8.50-9.15 9.25-9.50		8.50-9.15 9.25-9.50
7(под.гр.)		10.10-10.40	11.20-11.50 12.00-12.30	11.05-11.35 11.45-12.15	
8(под.гр.)		16.50-17.15	10.00-10.30 10.40-11.10		10.00-10.30 10.40-11.10
9(под.гр.)	10.00-10.30 10.40-11.20	11.10-11.40 11.50-12.20	16.50-17.15		
10(ст.гр.)	15.15-15.40 15.50-16.15	8.35-8.45(р.м.)		10.00-10.25 10.35-10.55	
11(ст.гр.)	11.30-11.55 12.05-12.35		8.35-8.45(р.м.)		11.20-11.50 12.00-12.30
12 (ср.гр.)				8.50-9.10 9.20-9.40	8.25-8.45(р.м.)

3.4 Әдәбият:

1.Мәктәпкәчә мәгарифнең Федераль дәүләт белем стандарты (Россия Федерациясе Мәгариф һәм фән министрлыгының 2013елның 17 октябрендә 1155 нче номерлы боерык нигезендә расланган).

2.Татарстан Республикасының “Татарстан Республикасында Татарстан Республикасының дәүләт телләре һәм башка телләр турында” Законы.

3.Иванова Л. Ф.Программа обучения английскому языку в дошкольном образовательном учреждении Республики Татарстан “FirstStepsinEnglish”. – Казань, 2011.

4.Гальперин П. Я. “Основы теории поэтапного формирования умственных действий и концепции порождения речи”. - Москва, 1989.

5.ПассовЕ. И.“Основы коммуникативной методики обучения иноязычному общению”. - Москва, 1989.

6.Зарипова З.М., Кидрячева Р.Г. Балалар бакчасында рус балаларына татар теле өйрәтү программасы. «Идел-Пресс», 2013.

7.Зарипова З.М., Кидрячева Р.Г. “Татарча сөйләшәбез”. 4-5 яшьлек балаларны татар теленә өйрәтү буенча методик ярдәмлек, «Хәтер», 2011

8.Зарипова З.М., Кидрячева Р.Г. “Татарча сөйләшәбез”. 5-6 яшьлек балаларны татар теленә өйрәтү буенча методик ярдәмлек, «Хәтер», 2012

9.Зарипова З.М., Кидрячева Р.Г. “Татарча сөйләшәбез”. 6-7 яшьлек балаларны татар теленә өйрәтү буенча методик ярдәмлек, «Татарстан китап нәшрияты», 2012.

10.Закирова К.В., Муртазина Л.Р. “Әй, уйныйбыз, уйныйбыз”.- Казан, 2013.

11.Зарипова З.М., Исаева Р.С. “Үстерешле уен”.- Казан, 2013.

12.К. В. Закирова К.В., Муртазина Л.Р. “Балачак – уйнап - көлеп үсәр чак”.- Казан, 2012.